

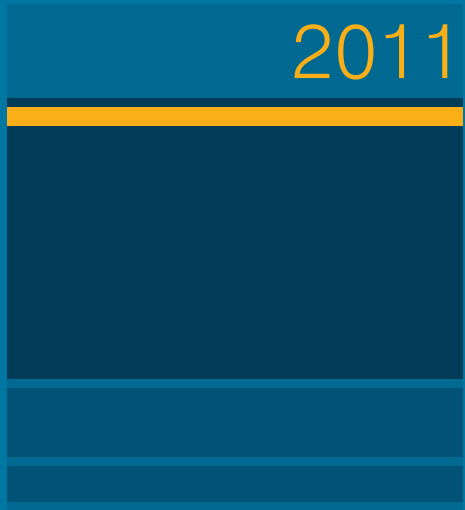
Informe Anual

ORLA

Observatori riscos laborals Andorra

2011

Agrairments:

Patrick Bosch

Juan Pablo Gobbi

Josep Lluís Trabal

Consell Assessor ORLA

Introducció

El motiu d'aquest informe anual és valorar amb les dades que el propi País va generant, el posicionament i evolució de la seguretat i la salut en el treball d'Andorra dins del context europeu.

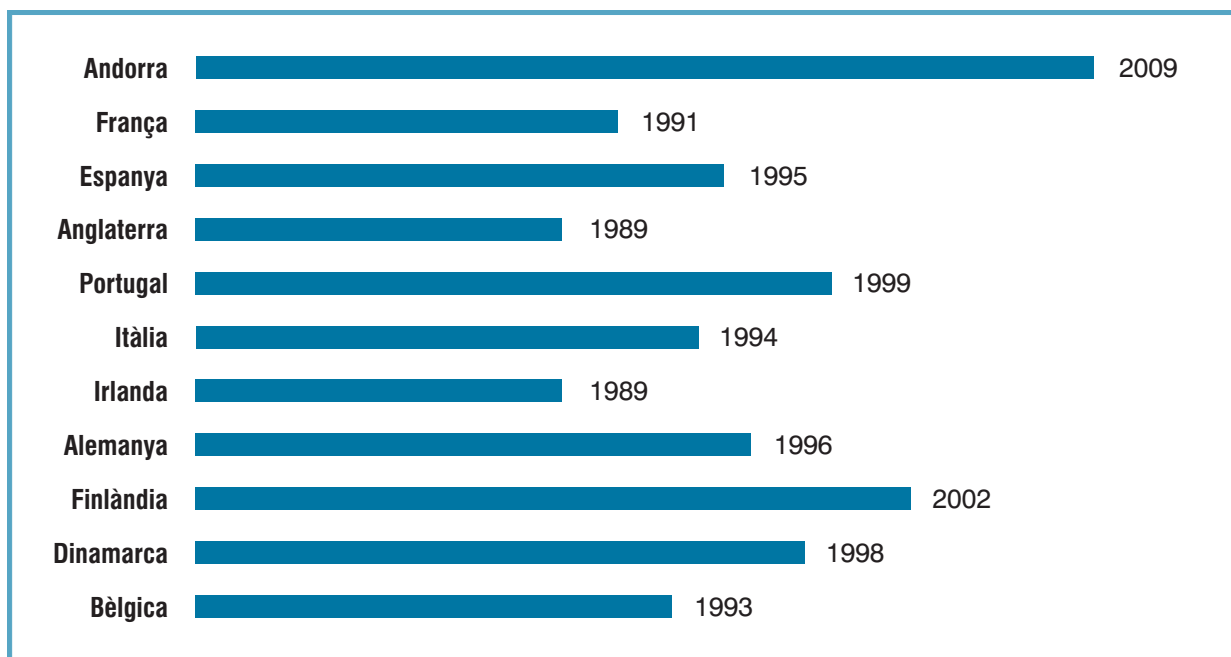
Aquest primer informe d'anàlisi des de l'ORLA considerem que és la llavor per tal de disposar, a mesura que la cultura preventiva vagi evolucionant, d'informació més puntual i específica que ens permeti analitzar amb moltes més particularitats l'evolució i l'estat de la prevenció de riscos al Principat.

S'ha prioritzat el posicionament i evolució d'Andorra dins dels països que ens envolten així com l'anàlisi de dades recollides mitjançant enquestes telefòniques per tal de copsar la percepció dels assalariats del País. És voluntat de l'ORLA la motivació i implicació a mig termini dels diferents estaments en aquest camí del canvi d'hàbits per evitar els accidents de treball i les malalties professionals.

Aquest primer informe ha estat validat pel Consell Assessor, als quals s'agraeix la dedicació.

1- Any d'implantació de la Llei de la seguretat i la salut en el treball

Tenint en compte que la Directiva Marc Europea va entrar en vigor l'any 1989, des de l'ORLA volem posar en relleu aquest primer punt, ja que posteriorment se'n derivaran altres consideracions, sobretot que la Llei de la seguretat i la salut en el treball provoca un canvi d'hàbits en la manera de treballar tant de treballadors com d'empresaris però que aquest canvi és visible al llarg dels anys.

Any d'implantació de les diferents lleis en prevenció de riscos

Anàlisi

Si bé fou amb la Directiva Marc Europea del 1989 que a la UE es va començar a homogeneïtzar la implantació i a vetllar per la seguretat i la salut en el treball, ens trobem països que ja tenen una llarga experiència en el compliment de la prevenció de riscos laborals, que no deixa de ser un canvi d'hàbits.

Des de l'ORLA considerem que cal fer esment a l'històric dels principals països que disposen d'una cultura preventiva important: Anglaterra, que des de l'any 1974 disposa de legislació pròpia; l'any 1977 es va aprovar la normativa que regulava els comitès de seguretat i salut (FONT: S.Gazzane – Salut i representació de la seguretat dels treballadors en els països de la UE.ETUI-REHS: 2006).

Alemanya, des del 1973 disposa de la Llei de Salut i seguretat operacional (Arbeitssicherheitsgesetz).

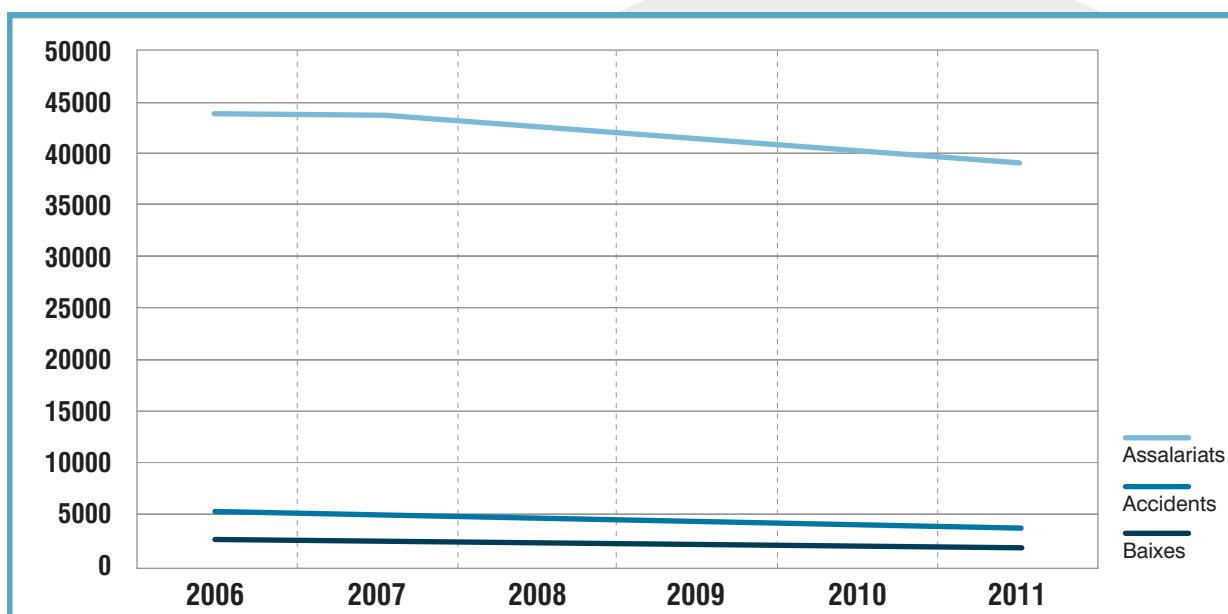
Itàlia, disposava l'any 1955 de les "disposicions per la prevenció d'accidents de treball" i el març del 1956 de "les disposicions generals de salut a la feina"

ORLA considera important seguir analitzant l'evolució de la implantació de la normativa Marc Europea i de les posteriors Lleis específiques de cada País per tal d'aprofitar la seva experiència, les tasques on hem d'intentar no reflectir-nos així com per tal de donar suport i col·laborar en elaborar la normativa més específica a les necessitats del Principat.

2- Evolució dels accidents al Principat en comparativa a les dades de la UE

Any	Núm. Assalariats	Núm. Accidents	[%] Accidents vs Assalariats	Núm. Baixes	[%]
2006	43.814	5.395	12,31 %	2587	5,90 %
2007	43.655	4.980	11,41 %	2.333	5,34 %
2008	42.676	4.728	11,08 %	2.255	5,28 %
2009	41.537	4.403	10,60 %	2.158	5,20 %
2010	40.249	4.019	9,99 %	1.972	4,90 %
2011	38.894	3.725	9,57 %	1.748	4,49 %

Dades cass.ad

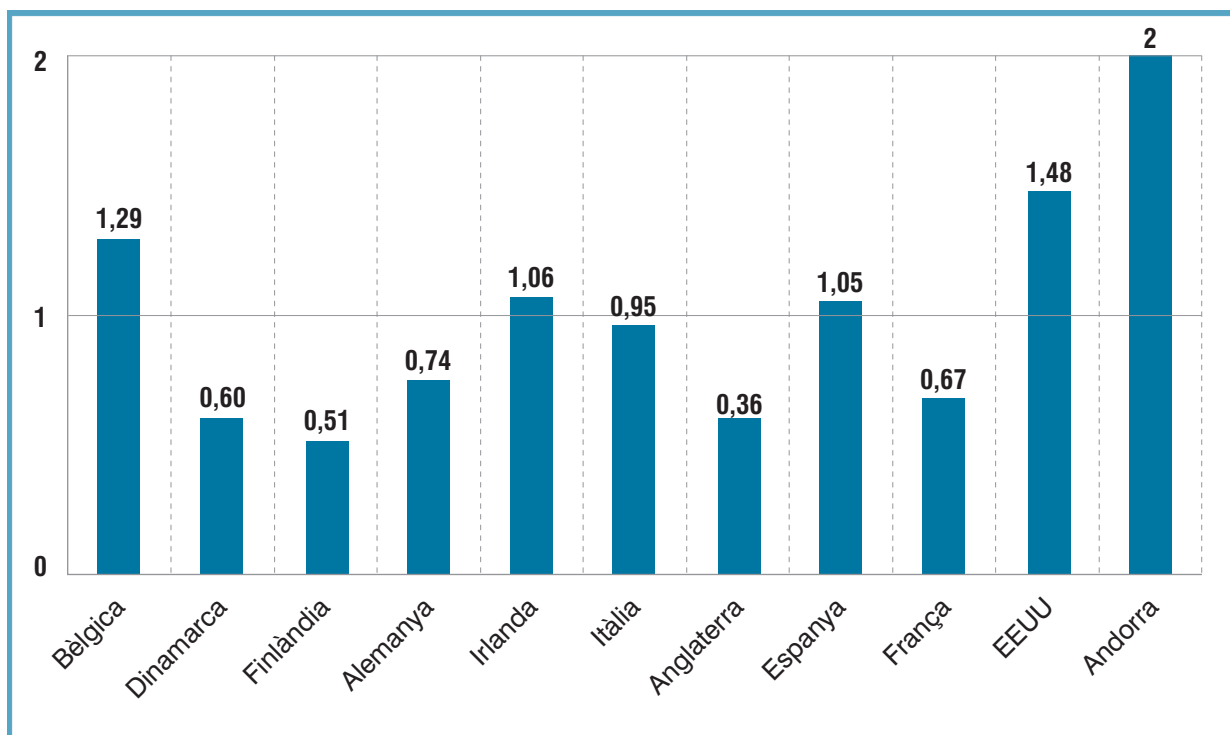
Anàlisi

La tendència és decreixent però lineal. És veritat que en valor absolut han baixat els accidents laborals i que aquesta disminució ha anat lligada principalment a la reducció de persones assalariades. Segons les dades de la taula adjunta, en els darrers 3 anys només han baixat 1 punt els accidents, al Principat.

Si comparem l'índex de sinistralitat respecte als països de la UE, el Principat es troba entre un 8 i un 9% per sobre de la mitja europea. La tendència és que a mesura que el desplegament de la Llei es faci extensiu, i sobretot el canvi d'hàbits sigui real (recordem que el termini màxim de 4 anys finalitza el proper 21 d'abril del 2013), tant els accidents de treball com el número de baixes se situarà en la mitjana dels països de la UE.

3- Accidents mortals (2008)

Premissa: de les dades reflectides no s'han tingut en compte els accidents in-itinere.

% Accidents mortals 2008 per cada 40.000 treballadors

Per tal d'homogeneitzar i comparar les dades, totes les dades dels països venen referenciades a una població de 100.00 treballadors; aquestes s'han ajustat a la població activa de 40.000 treballadors que tenia el Principat d'Andorra l'any 2008.

Anàlisi

Els països que tenen més cultura preventiva, tenen més interioritzats els hàbits, i l'índex de sinistralitat mortal és inferior a la resta de països que han començat més tard aquest canvi d'hàbits.

A la pràctica, una implantació progressiva d'aquest canvi d'hàbits provoca una disminució dels accidents mortals.

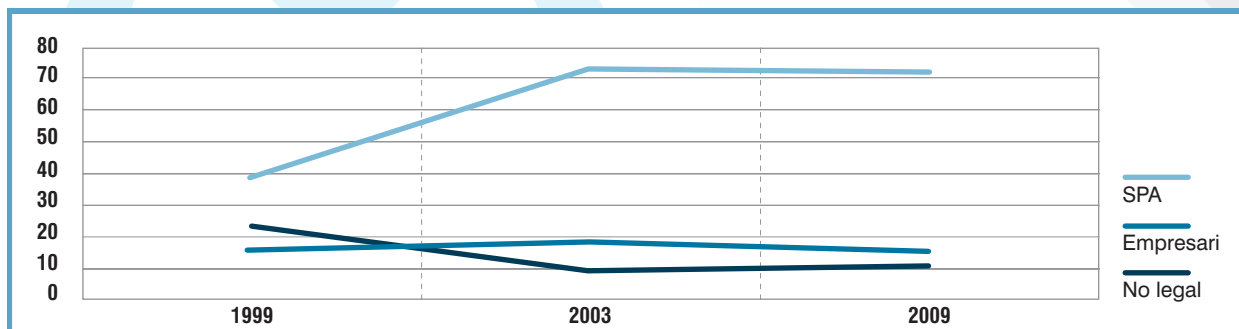
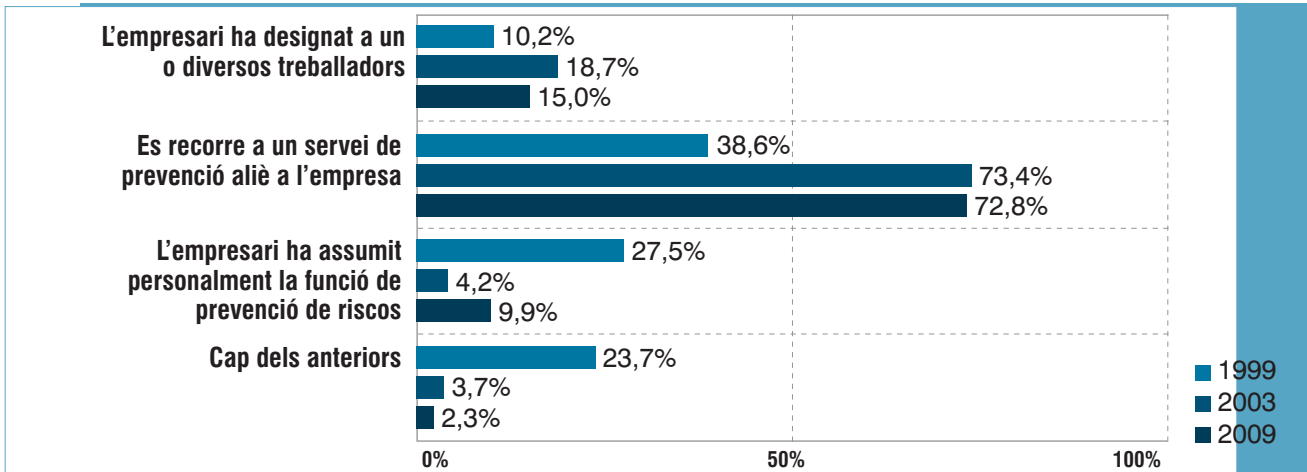
L'ORLA considera que el més important és actuar davant dels incidents i és un dels objectius realitzar, mitjançant actuacions a desenvolupar al llarg de l'any en curs, per tal de provocar aquest canvi d'hàbits.

Segons la coneguda piràmide de BIRD, sorgida l'any 1969 d'un estudi realitzat per Frank Bird Jr. i Frank Fernández, s'arriba a la conclusió que per cada 600 incidents passen 30 accidents lleus, 10 accidents seriosos i 1 accident greu.

Si es compara la proporció d'incidentes que haguessin pogut ocasionar lesions a les persones i/o danys a la propietat, amb els que realment han ocasionat danys, s'arriba a la conclusió que l'anàlisi i observació dels incidents es pot utilitzar per tal d'evitar o controlar els accidents.

4- Modalitats de l'organització de la prevenció

Dades extretes de l'Estat Espanyol amb l'objectiu de veure l'evolució de la implantació de la Llei. La intenció d'aquest apartat és, observant el canvi d'hàbits en la implantació, extreure reflexions i conclusions de l'evolució que es produirà a Andorra.

Anàlisi

Podem observar com han anat canviant i evolucionant les modalitats d'organització de riscos laborals. Amb els anys es pot veure l'emfatització de la tendència d'externalitzar la implantació de la Llei amb empreses anomenades serveis de prevenció aliè. El punt d'inflexió és el 1995 que va ser l'any d'aprovació de la Llei a l'Estat Espanyol. A principis de la implantació de la "Ley de prevención de riesgos laborales", hi havia desconeixement de la legislació i les empreses no tenien clar com fer-ho i per això van incrementar les diferents modalitats que la Llei proposa així com la no implantació de la mateixa.

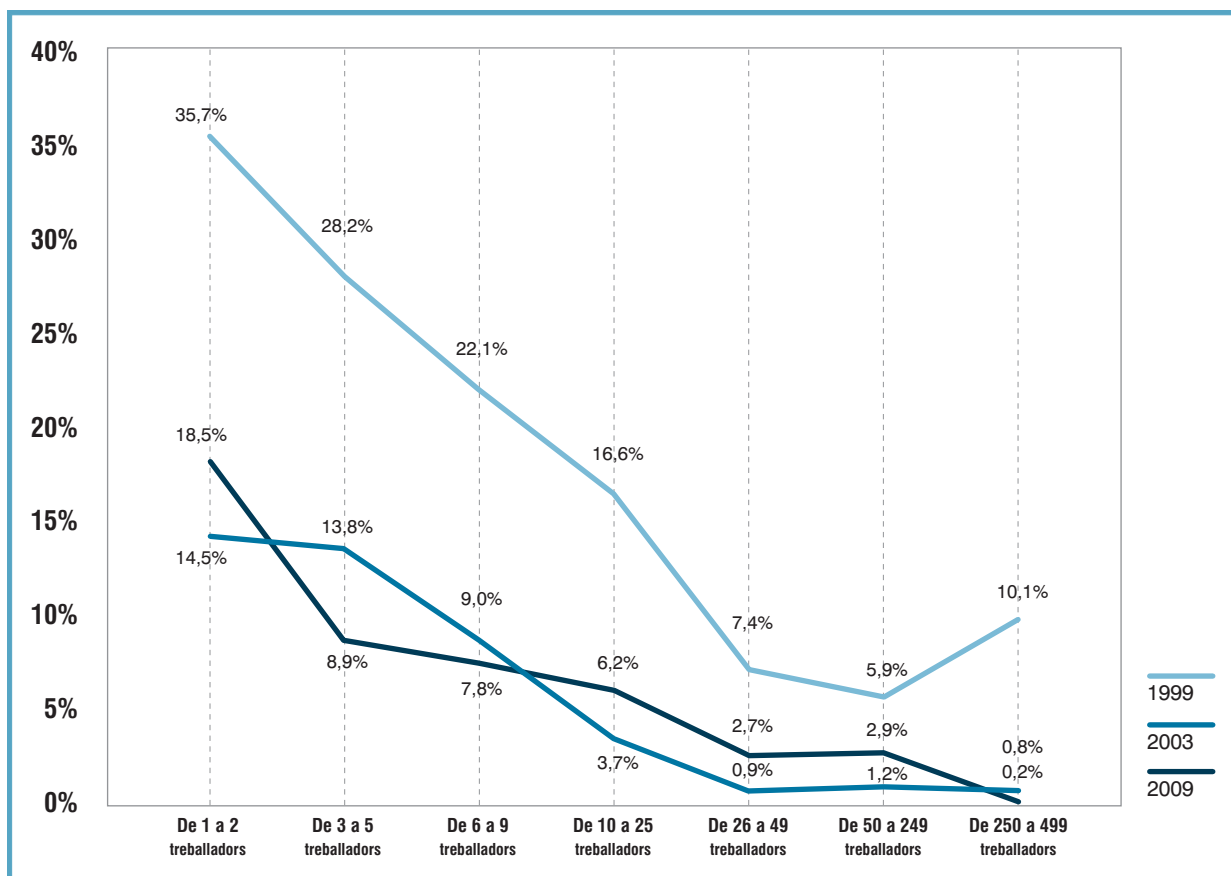
Que ho porti un servei de prevenció aliè des dels inicis sempre segueix sent la primera opció, però va augmentant considerablement (d'un 38,6% a un 73,4%), paral·lelament a la creació de normativa i reglaments específics. L'opció que el propi empresari assumeixi la prevenció de riscos, cau en picat (d'un 27,5% a un 11,6%) mentre que el fet d'estar fora del compliment de la Llei només representa un 8,9%.

La Llei ja comença a estar arrelada i l'opció principal de les empreses és que els serveis de prevenció s'ocupin d'assumir la prevenció i les responsabilitats que això comporta, encara que la responsabilitat final sempre recau en l'empresari. L'ORLA considera prou important realitzar la següent reflexió en referència a l'assumpció per part de l'empresari de la implantació de la Llei

Cursar, per part de l'empresari o els treballadors designats, la formació de 50 hores de Tècnic en Prevenció amb funcions de nivell bàsic, no garanteix l'assumpció personal de la implantació de la Llei. Les capacitats formatives que exigeix la Llei són molt àmplies i es recullen en l'annex 2. A més, la disciplina de la vigilància de la salut requereix instal·lacions i formació molt específica que difícilment podrà tenir una empresa.

5- Empreses sense modalitat organitzativa de la prevenció per mida de centre. Anys: 1999, 2003 i 2009

Dades extretes de l'Estat Espanyol amb l'objectiu de veure l'evolució de la implantació de la Llei. La intenció d'aquest apartat és que veient les dades de l'evolució de la implantació a Espanya, quines conclusions podem treure de l'evolució que es produirà a Andorra.

Anàlisi

Una dada molt significativa que es pot extreure de l'estat veí és el percentatge de empreses que no tenien modalitat organitzativa de prevenció. Altrament, la tendència és la disminució de les empreses que no assumeixen cap modalitat organitzativa.

Al 1999 les microempreses, d'1 a 5 treballadors, sense modalitat organitzativa estaven entre un 28,2% i un 35,7% sense prevenció. En canvi les empreses de més de 25 només es trobaven entre un 10% i un 3,8%.

Al 2003 aquest fet es va reduir i les microempreses ja se situaven entre un 18,5% i un 8,8% i les empreses grans d'un 2,8% a un 0,1%.

Si aquesta evolució s'extrapolés a Andorra, tenint en compte que el sector de les petites i les molt petites empreses és aproximadament el 70% del total, voldria dir que a les microempreses andorranes, en un primer moment, els hi costaria implantar un model de gestió. Però després de quatre anys, la majoria d'empreses ja disposarien de la modalitat de gestió de riscos que, seguint el model espanyol, en gran part faran ús de l'externalització cap a un servei de prevenció aliè.

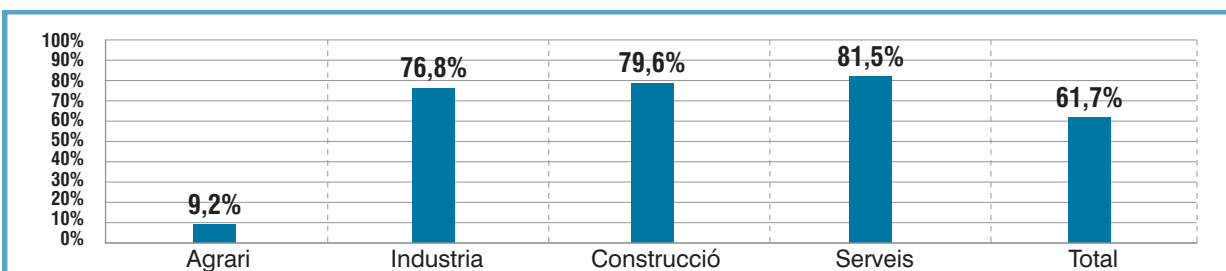
6- Assistència al reconeixement mèdic

Comparativa entre Principat d'Andorra i l'Estat Espanyol

Principat d'Andorra

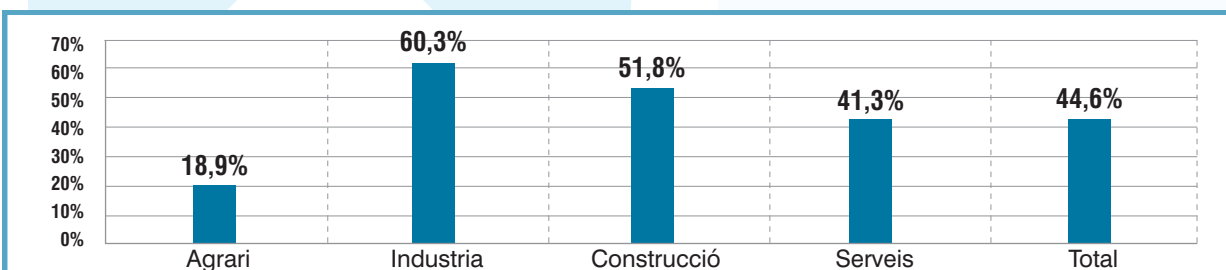
Premissa: segons les dades recollides en el mostreig telefònic dut a terme, obtenim les següents dades, responent a la pregunta: Quan la seva empresa li ofereixi, com a molt d'aquí a un any l'examen de salut, vostè donarà el seu consentiment?

Cal recordar que la medicina en el treball és una de les 4 especialitats que la Llei obliga a implantar així com creiem que és important dir que les empreses hauran de regularitzar la disciplina de la vigilància en la salut abans del 21 d'abril del 2013.

Estat espanyol

Premissa: percentatge de treballadors i treballadores que donen el seu consentiment al reconeixement mèdic ofert per l'empresa.

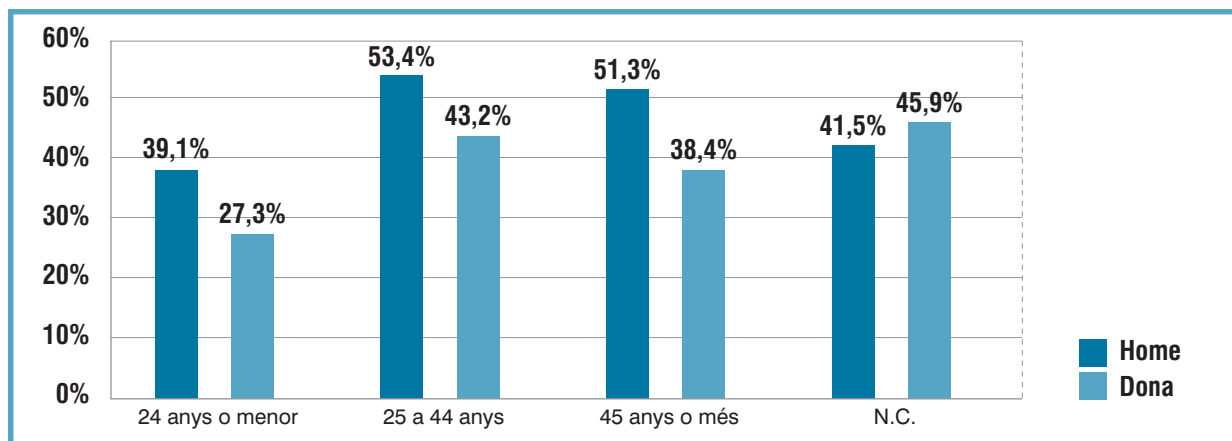
Anàlisi

La realització dels reconeixements mèdics és una de les principals activitats preventives dins de l'empresa. L'assistència acaba essent un índex important en la valoració de la implantació de la gestió preventiva. Cal tenir en compte que al Principat el termini per realitzar l'examen de salut dels treballadors finalitza el proper 21 d'abril del 2013, i la tendència, amb les dades actuals, s'aproxima a la de l'Estat Espanyol.

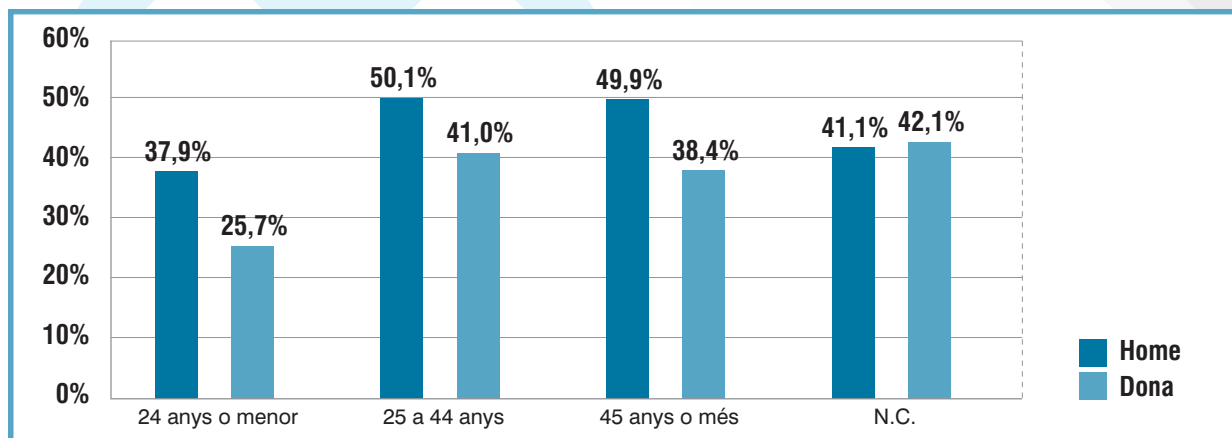
Cal assenyalar que el total de treballadors que tenint la possibilitat de fer-se el reconeixement mèdic, se'l feien, va ser del 44,6% a l'estat espanyol i segons les dades obtingudes per l'enquesta realitzada, aquest índex al Principat augmenta fins al 62%.

7- Edats dels treballadors que han realitzat l'examen de salut

Principat d'Andorra

Estat espanyol

Anàlisi

En el gràfic 2 es mostren els percentatges de treballadors que van acudir al reconeixement mèdic diferenciat per sexe. S'observa que són les dones les que, tenint la possibilitat d'assistir al Reconeixement Mèdic, ho feien menys, amb un 38,7% davant dels homes, amb un 48,9%.

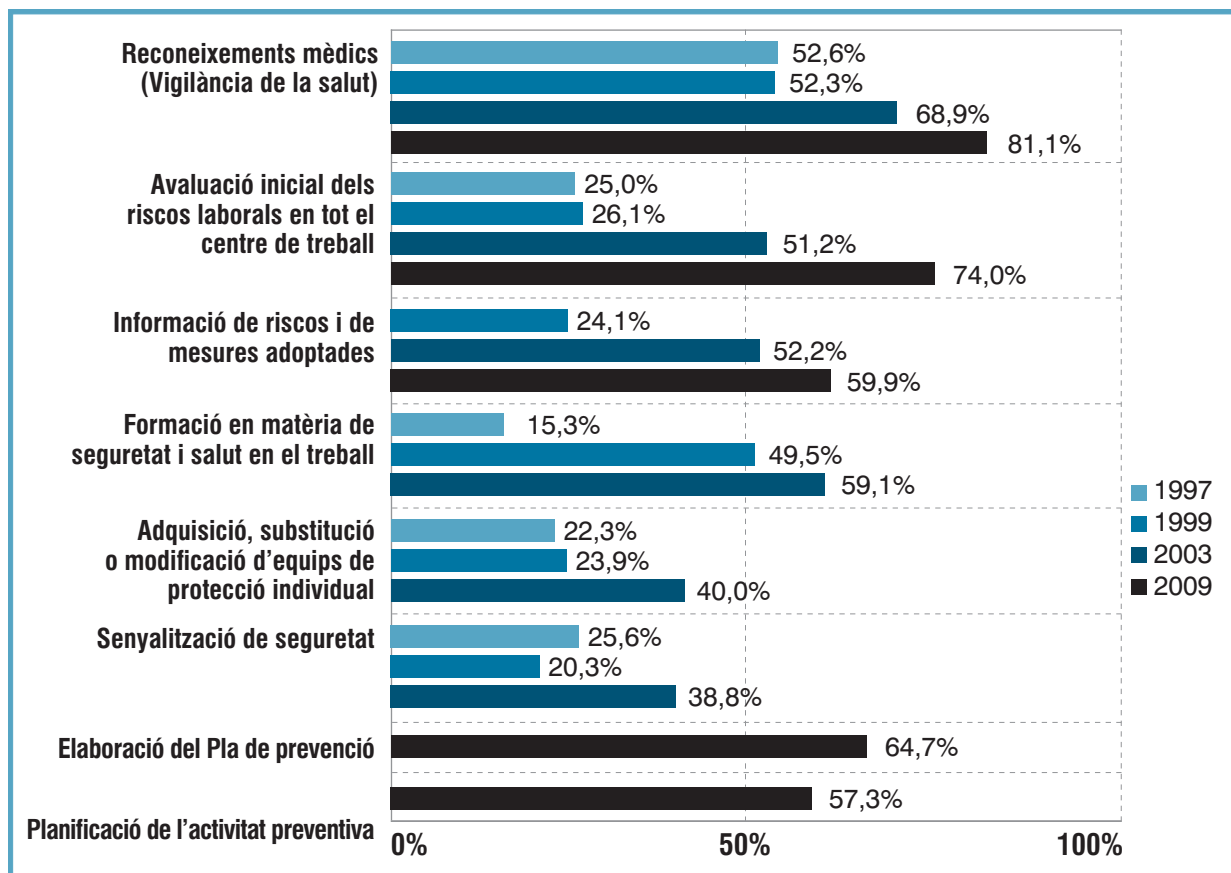
Per trams d'edat, són els treballadors de 24 anys o menors d'aquesta edat, els que menys utilitzaven la possibilitat d'assistir al Reconeixement Mèdic amb un 32,5% davant de la resta que tenen un percentatge entre el 45,4% i el 46,3%.

Si fem la comparativa amb les dades obtingudes segons el mostreig realitzat, gràfic 1, observem que la tendència és molt similar a les dades reals del País veí, on es valida la sensació que quan la persona té una edat laboral superior, menys importància dóna a conèixer de primera mà si el treball que està realitzant li està afectant a la seva salut.

8- Evolució de les activitats preventives

Estat espanyol

Premissa: estadístiques elaborades pel Ministerio de empleo y seguridad social de l'Estat espanyol.

Anàlisi

El reconeixement mèdic (vigilància de la salut) és l'activitat assenyalada amb major freqüència. La segueix l'avaluació inicial en el centre de treball.

El percentatge de centres de treball que adopten mesures preventives ha augmentat considerablement. Altrament ha disminuït, fins i tot gairebé desapareix (de 23,7% a l'any 1999 al 0,3% a l'any 2003) la resposta de cap activitat preventiva desenvolupada a l'empresa.

La formació en matèria de seguretat i salut en el treball així com la informació de riscos laborals i les mesures adoptades segueixen realitzant-se en un elevat percentatge de centres de treball, 59,1% i 59,9%, respectivament.

A un major coneixement del que implica la implantació de la Llei, més actuacions i tasques es realitzen i/o s'exigeixen al servei de prevenció que es té contractat.

Ha de ser tasca de l'ORLA el difondre, conjuntament amb les institucions del país, que la implantació de la Llei no ha de ser un compliment formal, sinó que s'ha d'incloure dins del projecte empresarial.

Fitxa tècnica del mostreig realitzat

Disseny i realització de l'informe

L'estudi ha estat desenvolupat pel departament de màrqueting de l'empresa SegarraTeres!

Univers

Persones assalariades del Principat d'Andorra.

Tamany de la mostra

400 treballadors i treballadores

Mostreig

Estratificat per Comuns i per número de treballadors i treballadores i per sector d'activitat.

Nivell de confiança

Nivell de confiança del 95% i error $\pm 5\%$ per l'anàlisi global.

Tipus d'estudi

Entrevista telefònica.

Supervisió, processament i maquetació

Departament de Comunicació i Màrqueting d'Assegurprevenció, S.L.

Disseny de la mostra

Després de l'ajust de les dades publicades a cass.ad, la població de base d'aquest estudi, assalariats als que els afecta la implantació de la Llei 34/2008, s'ha establert en 38.574 treballadors i treballadores d'un total de 1.987 empreses.

Bibliografia

Treball.ad - Servei d'inspecció de treball <http://www.treball.ad/>

Departament d'estadística del Govern d'Andorra <http://www.estadistica.ad>

Caixa Andorrana de la Seguretat Social <http://www.cass.ad>

Seguretat i Salut laboral - Generalitat de Catalunya <http://www.gencat.cat/temes/cat/treball.html>

Agence Nationale pour l'Amélioration des Conditions de Travail <http://www.anact.fr/>

MINISTERE DE LA FONCTION PUBLIQUE, France <http://www.fonction-publique.gouv.fr/>

Institut national de recherche et de sécurité <http://www.inrs.fr/accueil.html>

Instituto Nacional de Seguridad y Higiene en el Trabajo <http://www.insht.es>

Ministerio de empleo y seguridad social <http://www.empleo.gob.es/index.htm>

European Agency for Safety and Health at Work <http://osha.europa.eu/en/riskobservatory/>

The National Institute for Occupational Safety and Health (NIOSH) <http://www.cdc.gov/niosh/>

Instituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro <http://www.ispesl.it/>

Statistics Finland http://www.stat.fi/index_en.html

European Commission_eurostat <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

Occupational Safety and Health Administration_United States <http://www.osha.gov/>

